නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

සූරස්සතීනීති

පඨමො භාගො

පණාමගාථා

1. මුඛම්හා හගවන්තස්ස,
සුගන්ධකමලා සුහා;
සඤ්ජාතං උත්තමං වාණිං,
වන්දාමි විත්තමානසා.

2. සමජ්ඣිට්ඨයො රවිස්සාමි,
දක්ඛෙන රාජමන්තිනා;
නාමෙන සන්තෙන,
නීතිං ලොකහිතාවහං;
සාලඞ්කාරං සොපදෙසං,
නාමෙනාහං ස්වරස්සතිං.

3. පෙක්ඛන්ත්විමං නීතිං සන්තා,
මඤ්ජූසරුක්ඛසන්නිහං;
නානොපදෙසසංපුණ්ණං,
සදත්ථකුසලා සදා.

සූරස්සතීනීති

1. කතඤ්ඤුතා ච සච්චඤ්ච,
ලොකසාරා හි තෙ දුවෙ;
ලොකාපි තෙහි තිට්ඨන්ති,
රට්ඨං අකංසු ඉස්සරං.

2. කාකාව දුජ්ජනා ලොකෙ,
මලීභූතාව සබ්බදා;
ඉට්ඨං ගුණං නාසයන්ති,
තෙ වෙ ලොකස්ස වෙරිනො.

මිගානං සිඞ්ගාලො අන්තො,
පක්ඛීනං පන වායසො.

අකාරණවෙරී හොන්ති,
මච්ඡානං ධීවරා යථා;
ගුණීනං සජ්ජනානඤ්ච,
දුජ්ජනා නිච්චවෙරිනො.

3. සිරිං හොන්තො සුපොසෙථ,
සිරි මූලා හි සම්පදා;
සිරිය ඉධ ජොතන්ති,
සිරී සා සබ්බසිද්ධිකා.

4. මුසා තමොකරා ලොකෙ,
සච්චං මීදිතිකාරකං;
මුසාතමෙන දුක්ඛන්ති,
සච්චාභාය සුඛන්තිවෙ.

සුවිජානං සිඞ්ගාලානං,
සකුණානඤ්ච වස්සිතං;
මනුස්සවස්සිතං රාජ,
දුබ්බිජානතරං තතො.

5. කප්පග්ගිසදිසා ඉස්සා,
ඣාපෙති සබ්බසම්පදං;
මුදිතා කප්පමෙඝොව,
රොපෙති සබ්බසම්පදං.

6. යථා අසන්පීරා ථම්භා,
ථුසරාසිම්හි උස්සිතා;
තථෙව කපිචිත්තානං,
කම්මන්තා චඤ්චලඞ්ගතා.

හලිද්දිරාගං කපිචිත්තං;
පුරිසං රාගවිරාගිනං,
එදිසං තාත මාසෙවි;
නිම්මනුස්සම්පි චෙ සියා.

7. [ක] පුප්ඵචුම්බි චිත්තපත්තී,
සකවණ්ණෙන මජ්ජිතො;
වික්කමී පුප්ඵතො පුප්ඵං,
නස්සාගාරං න සඞ්ගමො.

[ඛ]

කිප්පිලිකා දුබ්බණ්ණාපි,
සමග්ගාව පරක්කමා;
මා හොථ පුප්ඵචුම්බීව,

හොථ වො පචිකා යථා.

1. යෙ මරන්ති කීළන්තා තෙ,
ස්වානා අඤ්ඤොඤ්ඤමොදිතා;
දිස්වාන ඡට්ටිතං හත්තං,
සීසවෙරී විහිංසරෙ.

2. තථෙකෙපි ජනා දානි,
සමග්ගා ඤ්ඤොඤ්ඤමොදිතා;
ධනහෙතු විහිංසන්ති,
ධීරත්ථු සීසවෙරිකා.

9. වසන්තෙ හෙමන්තෙ ගිම්හෙ;
නෙව තාලා විසෙසිනො;
ථිරචිත්තා ජනා සන්තා;
සුඛදුක්ඛෙසු නිච්චලා.

10. යථා පවට්ටමානම්හි,
සුට්ඨු තිට්ඨති ගෙණ්ඩුකෙ;
අප්පවට්ටෙ භූමායං සෙති,
තථෙව ගෙණ්ඩුකො ජනො.

11. අග්ඝාපෙතුං නසක්කොන්ති,
කාලඤ්හි කාලිකා ජනා;
වජිරාදිඤ්ච සක්කොන්ති,
තෙන කාලො අනග්ඝිකො.

12. [ක] අඝනො හි දීඝද්ධානො,
සාරසාරො සුගන්ධිකො;
නිග්ගන්ධො ත්වෙව නිස්සාරො,
දීඝද්ධානොපි සිම්බලී.

[ඛ]

තථෙවෙකෙ ජනා ලොකෙ,
දීඝද්ධානා සුසාරකා;
නිස්සාරා කෙචි ඵෙග්ගූව,
දීඝද්ධානාපි ගොයථා.

13. උපකාරො චාපකාරො,
යස්මිං ගච්ඡති නට්ඨතං;
පාසාණහදයස්සස්ස,
ජීවතීත්‍යා හිධාමුධා.

පසාදො නිප්ඵලො යස්ස,
කොපොචාපි නිරත්ථකො;
න තං සඞ්ගන්තු මිච්ඡෙය්‍ය,
ථීපුමාව නපුංසකං.

14. උපචාරො හි කාතබ්බො,
න යාව සොහදං භවෙ;
උපචාරො සුමිත්තම්හි,
මායා ච හොති කොටිලං.

15. කමෙන අග්ගතො උච්ඡු,
රසො සාදුතරො යථා;
තථෙව සුමිත්තො ලොකෙ,
දුම්මිත්තො පන නෙදිසො.

16. සොකාරාති පරිත්තාණං,
විස්සාසපීතිභාජනං;
රතනාභිරතනං ඉච්ඡෙ,
සුමිත්තං අක්ඛරත්තයං.

17. දම්පතීනං සුමිත්තානං,
මුඛං අඤ්ඤොඤ්ඤදප්පණං,
සුඛෙ සුඛං දුක්ඛෙ දුක්ඛං,
පටිච්ඡායෙව දප්පණෙ.

කථං නු තාසං හදයං,
සුඛරාවත ඉත්ථියො;
යාසාමිකෙ දුක්ඛිතම්හි,
සුඛමිච්ඡන්ති අත්තනො.

18. නිවාතඤ්ච පුරෙ කත්වා,
මානං කත්වාන පච්ඡතො;
සකත්ථං ධාරයෙ ධීරො,
අත්ථහඤ්ජො හි මූළ්හතා.

19. පුරෙචාරං සතිං කත්වා,
සද්ධං කරෙයා පච්ඡතො;
තුරං න සද්දහෙ ධීරො,
සීඝසද්ධො හි මන්දකො.

20. වනෙ 0.0099 බහූනි කට්ඨානි;
දුල්ලභං රත්තචන්දනං;
තථා ජනා බහූ ලොකෙ;
පුමා ජඤ්ඤො සුදුල්ලභො.

21. තිණකට්ඨපලාසෙහි ;
සුක්ඛෙහි දය්හතෙ වනං;
එතාදීහි අසාරෙහි;
ලොකො ජනෙහි දය්හතෙ.

22. අන්තොවස්සෙ තිමාසම්හි,
පුඤ්ඤකම්මෙන මොදිතා;
සුඛං වසිංසු පොරාණා,
බුද්ධසාසනමාමකා.

23. මිගමදෙන එකෙන,
තං වනං සුරභිගන්ධිකං;
තථා ජනෙන තං රට්ඨං,
ගුණිනා හි සිරීමතා.

සරීරං ඛණවිද්ධංසී,
කප්පන්තට්ඨායිනො ගුණා.

24. ඛරානං සීහබ්‍යග්ඝානං,
සඞ්ගමො නො හිසබ්බදා;
තථෙව බ්‍යග්ඝචිත්තානං,
සජාතිකා ඛයොනතා.

25. සක සාධුපි නො සාධූ,
යො චෙඤ්ඤ දුට්ඨකාරකො;
බහූනං සාධූ පායෙන,
ස වෙ සාධූති වුච්චතෙ.

26. බහූදකෙ සමුද්දෙපි,
ජලං නත්ථෙව පාතවෙ;
බුද්දකෙ ඛතකූපම්හි,
සාදුං අත්ථි බහුං දකං.

27. මා සීඝං විවරෙය්‍යාථ,
නින්දිතුඤ්ච පසංසිතුං;
මුඛඤ්හි වො කථාද්වාරං,
නිරුන්ධෙය්‍යාථ සබ්බදා.

28. මා සීසං විවරෙයාථ,
චක්ඛුං වො දස්සිතුං පියං;
සණ්ඨිකඤ්හි පියලාභං,
ධනලාභං තුරං කරෙ.

29. අනාරම්භො හි කම්මානං,
පඨමං බුද්ධිලක්ඛණං;
නිට්ඨඞ්ගතං ආරද්ධස්ස,
දුතියං බුද්ධිලක්ඛණං.

අසමෙක්ඛිතකම්මන්තං ,
තුරිතාභිනිපාතිනං;
සානි කම්මානි තප්පෙන්ති,
උණ්හං වජ්ඣොහටං මුඛෙ.

30. අඵලානි දුරන්තානි,
ජනතා නින්දිතානි ච;
අසක්‍යානි ච කම්මානි,
නාරභෙථ විචක්ඛණො.

31. අතිවිරොධභීතානං ,
සඞ්කිතානං පදෙ පදෙ;
පරප්පවාදතාසානං,
දූරතො යන්ති සම්පදා.

සද්දමත්තං න භෙතබ්බං,
ලොකො සද්දස්ස ගොචරො;
යො ච සද්දපරිත්තාසො,
වනෙ භන්තමිගො හි සො.

32. ද්වින්නං තණ්ඩුලථුසානං,
විසෙසො සුට්ඨු ඛායති;
රන්ධිතොපි සිනිද්ධො නො,
ථුසො විරසඵාරුසො;
තණ්ඩුලං සිනිද්ධං රසං,
එවං ලොකෙපි ඤායතෙ.

33. එරණ්ඩං නිස්සිතා වල්ලි,
රුහතෙ කිං යථාබලං;
මහාසාලං සුනිස්සාය,
රුහතෙ බ්‍රහතං ගතා.

34. මෙත්තා හි සීමසම්භෙදා,
පක්ඛපාත විඝාතිකා;
පක්ඛපාතෙන දුක්ඛන්ති,
නිප්පක්ඛො වසතෙ සුඛං.

35. නරා පඤ්ඤා ච ලඞ්කාරා,
යථාඨානෙ නියුජ්ජරෙ;
නො හි චූළාමණී පාදෙ,
පාදුකා ච සිරොපරි.

උක්කුට්ඨෙ සූර මිච්ඡන්ති;
මන්තීසු අකුතූහලං;
වියඤ්ච අන්නපානම්හි;
අත්ථෙ ජාතෙ ච පණ්ඩිතං.

36. පමාදො හි තමො ලොකෙ,
කාලො චොරො භයානකො;
කායගෙහං බහුජිද්දං,
කාලචොරස්ස චොරිතං.

37. චක්ඛුවලො කාලදාසො හි,
ධීතිමා කාලඉස්සරො;
කාලිස්සරො රට්ඨිස්සරං,
අතිවත්තති සබ්බසො.

38. විලුප්පන්ති 8 ධනං එකෙ,
කාලමෙකෙ අනෙක්ඛකා;
තෙසු කාලවිලොපාව,
භයානකා තිකක්ඛළා.

39. රඤ්ඤා රට්ඨහිතං කත්තා,
රඤ්ඤො හිතං ජනෙහි වෙ;
දෙස්සො අත්තහිතං දස්සී,
ගාරය්හො කින්නු කාරකො.

අත්තදත්ථං පරත්ථෙන;
බහුනාපි න හාපයෙ.

40. යස්ස උපකාරො දින්නො,
උපකාරං දදෙ පුන;
තතො පකාරං නිච්ඡෙය්‍ය,
කතඤ්ඤූ දුල්ලභො ඉධ.

සච්චං කිරෙව මාහංසු,
නරා එකච්චියා ඉධ;
කට්ඨං නිප්ලවිතං සෙය්‍යො,
නත්වෙවෙ කච්චියො නරො.

41. කාරුකො සකපඤ්ඤාය,
මහග්ඝං දාරුකං කරෙ;
තථා ජනොපි අත්තානං,
මහග්ඝො ලොකමානිතො.

42. අප්පග්ඝො හි අයො හෙමං,
මහග්ඝං ඡින්දතෙ යථා;
නිග්ගුණො සගුණං ලොකෙ,
අලක්ඛීව සිරිං තථා.

සූරස්සතීනීති

දුතියො භාගො

1. ධනස්ස දුබ්බිධං කිච්චං,
පාපෙති උණ්ණතං ධනිං;
අධනිං ඔණතං ලොකෙ,
සඤ්චිනෙ තෙන තං ධනං.

2. වට්ටතෙ සතතං සීඝං,
කාලචක්කං අවාරිතං;
තෙන සට්ඨි දිනං මාසො,
වස්සො භවත්‍ය චීරතො.

3. සත්තුනා න හි සන්ධෙය්‍ය,
එකදා සො භයං කරො;
සුතත්තමපි පානීයං,
සමයතෙ නු පාවකං.

4. විජහං පකතිං යො හි,
විකතිං පුන ගච්ඡති;
සභාවෙන ආකාරෙන,
විප්පල්ලාසං ස ගච්ඡති;
සංසුමාර ගතා ගොධා,

යථා පී පුමවෙසිකා.

5. පක්ඛං ලද්ධාන උඩ්ඩෙන්ති,
උපචිකා හි වම්මිකා;
නික්ඛන්තා මරණං යන්ති,
උප්පතන්තා නිප්පතනං ගතා.

6. සබ්බං පියස්ස දජ්ජෙය්‍ය,
නිස්සෙසං පියමානසං;
සද්ධාචිත්තං තු නො විඤ්ඤූ,
සද්ධායිකො පක්ඛලිතො.

7. සක්කොති ලඞ්සිතුං බ්‍යාමං,
මහුස්සාහෙන යො හි සො;
තදඞ්ඝං අනුස්සාහෙන,
නොස්සාහො තෙසු ථොමිතො;
මහුස්සාහො දුක්ඛො ලොකෙ,
අනුස්සාහො සදා සුඛො.

8. දුක්ඛමං අක්ඛමන්තො යො,
පිට්ඨිකාරීව දුක්කරං,
කදා ලභෙය්‍ය සො ලොකෙ,
සුඛමං සුකරං මුධා;
පච්චක්ඛඤ්හි සො කරෙය්‍ය,
දුක්ඛමඤ්චාපි දුක්කරං.

9. අනග්ඝො මනුස්සො ලොකෙ,
තොසනාපොසනාදිනා;
තෙන සො මහග්ඝං කම්මං,
කරෙ ලොකහිතායුතං.

10. වාතෙන නප්පභිජ්ජන්ති,
නින්නා වෙළු කසා නළා;
යථාවාතං නගච්ඡන්ති,
තථා චරෙ ජනෙ කදා.

11. පුරතො ච පච්ඡතො චෙ,
නිස්සයො නත්ථි පස්සතො;
අධිකං වීරියං හොති,
අත්තනාථො තදා භවෙ.

12. ඛණං ආඛුබිලං සීහො,
පාසාණසකලාකුලං;
පප්පොති නඛභඞ්ගංවා,
ඵලංවා මූසිකො භවෙ.

13. මග්ගමූළ්හා ජනා අන්ධා,
අමග්ගා මග්ගසඤ්ඤිනො;
තථෙව දුප්පඤ්ඤා මූළ්හා,
තථත්ථං නාව බුජ්ඣරෙ.

14. පියරූපං වීරරූපං,
දුවිධා රූපසම්පදා,
නාරිං ඉච්ඡෙ පියරූපිං,
පුරිසං වීරරූපකං.

15. පජ්ජලන්ති හි ඛජ්ජොතා,
පක්ඛචාලනකම්මුනා;
කුසිතා සුපිතා නෙතෙ,
තථා ජනාපි කම්මිකා.

16. කුම්මසඞ්කොචමොපම්‍ය ,
නිග්ගහමපි සංඛමෙ;
පත්තකාලෙ තු නීතිඤ්ඤො,
කණ්හසප්පොව උට්ඨහෙ.

17. භක්ඛසෙසං නඛාදන්ති,
සීහා උන්නතචෙතසා;
පරංපි නපණාමෙන්ති,
වුද්ධිකාමා තථා වරෙ.

18. න ච වස්සො සමුප්පන්නො,
ඛීණො පුරාණභායනො;
නවවස්සෙ නවා මෙත්තා,
භාවිතබ්බා හිතෙසිනා.

19. සන්තාපයන්ති කමයාපථ්‍යභුජං න රොගා,
දුම්මන්තිනං කමුපයන්ති න නීතිදොසා;
කං ශ්‍රී න මානයති කං න ච හන්ති මච්චු,
කං ථීකතා න විසයා පරිපීළයන්ති.
(වසන්තතිලකාගාථා.)

20. (ක) බ්‍යාමමත්තෙන දණ්ඩෙන,
යොලුම්බ්‍ය උදකං මිනෙ;
අගම්භීරං ගම්භීරංවා,
අගාධෙ මඤ්ඤි ගම්භීරං.

(ඛ)

තථා මන්දො සඤ්ඤාණෙන,
අගාධෙ මඤ්ඤි පණ්ඩිතං;
සමාසමං න ජානාති,
බහ්වප්පං තික්ඛමන්දතං.

21. දූථ්‍යකම්මෙ සඞ්ගමන්ති,
ඡෙකකම්මෙ ච නො ඉධ;
මච්චුං වහන්ති සීසෙන,
තෙ මූළ්හා මූළ්හසඞ්ගමා.

22. දුවිධො සඞ්ගමො ලොකෙ,
උජුකො කුටිලො භවෙ;
උජුකොව පසංසෙය්‍යො,
නොභ්‍යඤ්ඤො සාජසඞ්ගමො.

තෙ ඉමිනා උපායෙන සමග්ගා සම්මොදමානා මහා භිත්තිපිට්ඨිකාය වසන්ති. (මහොසධජාතක අට්ඨකථා)

23. යූථිකා පුප්ඵතෙ නොහි,
සිඤ්චිතාපි පුනප්පුනං;
පුප්ඵතෙ සම්පත්තෙ කාලෙ,
එවං ධාරෙථ වීරියං.

24. ධනුච්චයො ධනක්ඛෙපො,
දුවිධා හි ධනාකති;
ධනුච්චයෙ නයො අත්ථි,
ධනක්ඛෙපම්හි නො ඉධ.

25. අමාතා පිතරසං වඩ්ඪං,
ජූතකාරඤ්ච වඤ්චලං;
නාලපෙය්‍ය විසෙසඤ්ඤූ,
යදිච්ඡෙ සිද්ධි මත්තනො.

හලිද්දිරාගං කපිචිත්තං,
පුරිසං රාගවිරාගිනං;
එදිසං තාත මාසෙවි,
නිම්මනුස්සංපි චෙ සියා.

26. ගුණා ගුණඤ්ඤූසු ගුණා භවන්ති,
තෙ නිග්ගුණං පත්වා භවන්ති දොසා;

ආසාදයතොයා පභවන්ති නජ්ජො,
සමුද්දමාසජ්ජ භවන්ත්‍යපෙය්‍යා.

(උපජාතිගාථා)

27. සිලාරූපං නිම්මිනන්ති,
කොට්ටෙත්වාන පුනප්පුනං;
කොට්ටකොව තථා බාලා,
සාධුං ඔවජ්ජ නිම්මිතා.

චාණක්‍යනීතිලා ගාථා

ලාලනෙ බහවො දොසා,
තාළනෙ බහවො ගුණා;
තස්මා පුත්තඤ්ච සිස්සඤ්ච,
තාළයෙ න ච ලාලයෙ.

28. අතීතස්ස හි මිත්තස්ස,
යො වෙ දොසං පකාසයෙ;
සො හවෙ පච්චුප්පන්නස්ස,
දොසං භාසෙති ඤායති.

29. ලතාවිය සෙවකා තෙ,
යෙ නිස්සයං පලම්බරෙ;
නිස්සයස්ස විනාසෙන,
භූම්‍යං සෙන්ති අනාථකා.

30. දොසසිඞ්ගෙහි විජ්ඣන්තො,
මානබූරෙහි අක්කමං;
භයං කරොති ලොකම්හි,
ගොව බාලො විහිංසකො.

31. ආදො උපරි ලොකොයං,
උජුලෙඛාය තිට්ඨති;
මුසාවාතෙහි තංලොකං,
නිපාතෙසි අනජ්ජවං.

32. සුඝටං කුම්භකාරෙන,
නාරහො පරිභුඤ්ජිතුං;
තදූපමාය වෙක්ඛෙය්‍ය,
සකම්මපරකම්මනි.

33. අනන්තරංසී සූරොපි,
නසක්කොති සනං තමං;
විජ්ඣිතුං රංසියා ලොකෙ,
තථා මදනමොහිතා;
නසක්කොන්ති මදං හෙත්වා,
පඤ්ඤාභාය පභාසිතුං.

34. ඛෙදවෙරං දලිද්දම්හි,
භොගිම්හි රොගුපද්දවං;
දෙස්සවෙරඤ්ච ආණිම්හි,
පස්සෙ ලොකස්ස වෙරිතං.

35. සංලද්ධෙන සුභොගෙන,
ජීවං සුද්ධං කරෙ නිජං;
සෙට්ඨො සො තෙන ජීවෙන,
ජෙගුච්ඡො මලජීවිකො.

36. වජිර පුප්ඵරාගානං,
විසෙසං යො නබුජ්ඣති;
කථඤ්හි සො වික්කිණෙය්‍ය,
කිණෙය්‍ය වා යථාතථං.

37. කිප්පිලි කොපි චින්තෙත්වා,
පබ්බතං හෙත්තු මුස්සහං;
අබලා තනුමජ්ඣත්තා,
චින්තා හසාෘාව සා මුධා.

38. ජාතමත්තං න යො සත්තුං,
රොගඤ්චූපසමං නයෙ;
මහාබලොපි තෙනෙව,

වුද්ධිංපත්වා ස හඤ්ඤතෙ.

39. සජීවමංසභක්ඛෙහි ,
සදායීහි මුඛෙහි හො;
බිළාරබ්‍යග්ඝසීහානං ,
නිහීනානි අනෙකධා;
තික්ඛානි ඛරවාදානි,
මනුස්සානං මුඛානි වෙ.

40. විලුප්පන්තා විධාවන්ති,
සජීවවුත්තිකම්මුනා;
ජනා තෙන විහඤ්ඤන්ති,
චරන්ති ධම්මවෙමුඛා.

41. සුලභං ලොකියං ලොකෙ,
සාසනීයංච දුල්ලභං;
දුල්ලභං තං චමඤ්ඤන්තො,
එසො බාලතමො හවෙ.

42. යො පතිත්ථ අගාධාවාටං,
මොහා තං උපකාරිතුං;
අඤ්ඤොරොහි තදා වාටං,
දුතීයො මුළ්හමුළ්හකො.

43. බ්‍යග්ඝො ආවුධවිද්ධො හි,
අකා දුට්ඨානි නින්නදං;
තථෙව සාධුසත්ථෙන,
විද්ධො බාලො පකුප්පිතො.

44. පිවන්ති ලොහිතං ඩංසා,
අන්තො තුණ්ඩෙන මක්ඛිකා;
බහිද්ධා පරිවාරෙන්ති,
ජනො තෙන ඩංසායයෙ.

45. අධනස්ස ඛණො අප්පො,
සද්ධම්මො අප්පකාලිනො;
අප්පකො තෙන යුඤ්ජෙයානං,
ඛණං බහුං ලහෙතවෙ.